

Доклад за наличната информация по отношение броя и състоянието на кестеновите дървета на територията на гр. София и механизмите за наблюдение и управление

„Мисия Кестен“
проект BG 05/179

Осъществяван с финансовата подкрепа на

Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство

Фондация „Цвете“
София, септември 2013 г.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Цвете“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

Съдържание

Съдържание	2
Цели на доклада	3
Подход при набирането, анализа и синтеза на информация	3
Основна набрана информация	4
По отношение на наличието и управлението на информация за ценната дървесна растителност	4
По отношение на наличието и управлението на информация за кестеновите дървета на територията на града	5
Основни изводи	6

Цели на доклада

Настоящият доклад има за основна цел да опише каква е наличната в структурите на Столична община информация по отношение на броя, състоянието и пространственото разположение на ценната дървесна растителност на територията на гр. София. Той разглежда и механизмите с които местната администрация разполага за наблюдение и вземане на управленски решения по отношение на този ресурс. Докладът се фокусира върху наличната информация и нейното управление по отношение на кестеновите дървета на територията на града.

Извършеното проучване подпомага цялостната работа по проект „Мисия Кестен“, като допринася съществено за насочване на конкретните интервенции на проекта и показва пътищата по които набраната в рамките на настоящата инициатива информация може да бъде доразвита и използвана от структурите на Столична община в техните текущи дейности. Настоящият доклад представлява стабилна основа и за формирането на стратегия за бъдещо развитие на проектната идея.

Подход при набирането, анализа и синтеза на информация

Използваните за подготовката на настоящия доклад подходи могат да бъдат обобщени по следния начин:

- Работа с нормативната база – проучване на законодателството, подзаконовите актове и актовете на Столичния общински съвет, които определят отговорностите по отношение на набирането и управлението на информацията за ценната дървесна растителност в градовете;
- Преглед на институционалната среда в Столична община – отговорности според структурите на местната администрация;
- Официална кореспонденция с институциите на Столична община – запитвания и отговори от отговорните институции за налична информация и разпоредбите за нейното управление:
 - Директор дирекция „Зелена система“ на СО;
 - Зам.-кмет на СО, направление „Зелена система, екология и земеползване“;
 - Кмет на район Слатина;
- Проучване на проектни материали, извършени експертни оценки и заснемания:
 - Експертна оценка на дървесната растителност в парковото пространство на НДК;
 - Експертна оценка на дървесната растителност в Борисовата градина;
 - Експертна оценка на дървесната растителност в парк Герена;
- Проведени интервюта с представители на отговорните структури на Столична община и с професионалисти в сферата на ландшафтната архитектура и планиране:
 - Магдалена Каменарова – специалист по екология, район Слатина на СО;
 - л. арх. Елица Николова – старши експерт дирекция „Зелена система“ на СО;
 - л. арх. Снежка Каратотева – ръководител на екипа извършил оценките на дървесната растителност на парка около НДК и на парк Герена;

- Проведена обща среща и презентация на намеренията и постиженията на проекта с експертите на дирекция „Зелена система“ на СО;

Основна набрана информация

По отношение на наличието и управлението на информация за ценната дървесна растителност

Според постановките на нормативната уредба, и по-конкретно, чл. 6з, ал. 1 на Закона за устройство на територията, задължение на кметовете на общините е да създадат публичен регистър на озеленените площи, на дълготрайните декоративни дървета и на дърветата с историческо значение на територията на общината. В тези регистри следва да бъдат описани подробно характеристиките и разположението по позомлени имоти на ценните дървесни видове. Информацията трябва да бъде публично достъпна и следва да служи за ефикасното управление на екологичния капитал на общината. Информацията за дърветата трябва да е налична и привързана към всеки един имот в който те са разположени. Известен недостатък на нормативната уредба е, че тя не поставя условие информацията да е в цифров вид и не изисква всяко едно от посочените дървета, да бъде вписано с точните си GPS координати. Не е предвидено да бъдат развити пълноценни масиви информация, които да могат да бъдат подреджани, филтрирани и да служат за извеждане на обобщени данни за тях.

Законът за устройството и застрояването на столичната община и по-конкретно чл. 19 от него описва конкретните задължения на Столична община и нейните институции:

- *(ал. 1) Столичният общински съвет приема наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Столичната община;*
- *(ал. 2) Общинските органи по озеленяване картотекират всички дълготрайни декоративни дървета на възраст над 12 години, дървета с историческо значение, както и отделни ценни и редки дървета и храсти, намиращи се в граници на населените места в Столичната община, независимо от собствеността на имотите, в които попадат;*

Посочената в ал. 1 Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на СО определя органите за управление на зелената система. Това са СОС, кметът на СО и кметовете на райони. СОС следи за качеството на зелената система на СО, кметът на СО ръководи и координира цялостната дейност по опазване, изграждане и поддържане на зелената система на СО, а кметовете на районите изпълняват бюджета по дейност “озеленяване”, както и делегирани им от кмета на СО функции. Задължение на кмета на СО по реда на § 1 от Допълнителни разпоредби на Закона за устройство на територията (ЗУТ) е да организира съставянето и актуализирането на публичен регистър на картотекираната растителност по чл. 19, ал. 2 от Закона за устройството и застрояването на Столична община (ЗУЗСО). По силата на чл. 6, ал. 11 от същата наредба, задължение на директора на дирекция „Зелена система“ на СО е организирането, създаването и поддържането на публичен регистър на зелените площи. Такъв регистър към момента не е съставен и не се поддържа за територията на СО. В отговор на отправеното запитване, ресорният зам.-кмет

на СО, Мария Бояджийска, отговори, че „...създаването на пълен публичен регистър на зелените площи дълготрайната растителност на Столична община предстои.“ Тази наредба, както и Наредба 4 на МРРБ посочват необходимостта от заснемане и изработване на експертна оценка на дървесната растителност, ако е налична такава, при изготвяне на инвестиционен проект от пета или по-висока категория, както и при изработване на ПУП. По силата на тези разпоредби, проектите се съгласуват от дирекция „Зелена система“ или от специализираните служби към районите.

Практиката показва, че за картотекирането и изработването на експертни оценки за състоянието на дърветата, най-често се наемат външни за специализираното звено на СО екипи. Събрана информация се съхранява в дирекция „Зелена система“ и в специализираните служби към районите, където тя е обществено достъпна. Управлявайки и поддържайки зелената система на столицата, ресорната дирекция може да взема стратегически и текущи решения на базата на информацията, с която разполага. Специализираните звена на районните администрации са тези, които вземат ежедневно оперативни решения за справянето с редица проблеми на ценната дървесна растителност в столицата. Те познават отлично районите за които отговарят и дървесните видове, които се срещат в тях и от тази гледна точка, тяхната методична и оперативна работа с посочените регистри може да допринесе значително за тяхната пълнота.

Сериозен недостатък на събраната към момента информация за дърветата е нейната непълнота. Извършените до момента експертни оценки се отнасят само до определени части от града и не могат да опишат състоянието на ценната растителност на неговата територия като система. Това е съществена слабост защото състоянието на растителността не би могло да бъде разглеждано извадено от контекста, в който се намира. Едновременно с това, сериозни затруднения създава и липсата на системност в организирането на наличната информация. Дирекция „Зелена система“ не разполага с база данни за големи градски територии (или за целия град), която да може да бъде управлявана, филтрирана и манипулирана в цифров вид. Това също е предпоставка за затруднения при наблюдаването състоянието на ценната дървесна растителност и вземането на решения за нейното управление.

По отношение на наличието и управлението на информацията за кестеновите дървета на територията на града

Както беше вече споменато по-горе, наличната към момента информация за ценната дървесна растителност на територията на гр. София е разпокъсана, а начинът по който тя е организирана затруднява нейното управление. В рамките на извършените до момента експертни оценки за състоянието и разположението на дърветата на територията на града, са разглеждани и представителите на двата основни вида конски кестен – бяло цъфтящия (Aesculus Hippocastanum) и червено цъфтящия (Aesculus Carnea). За съжаление, информацията с която разполага дирекция „Зелена система“ не може да бъде организирана и анализирана по такъв начин, че да послужи за формиране на изводи по отношение на състоянието на кестеновите дървета. Липсата на систематичност е причината да липсва официална информация за броя на дърветата от двата вида, разположени на територията на града. Това от своя страна, силно затруднява вземането на обективни и обосновани решения при управлението и грижата за тях. Липсата на информация за

разположението и състоянието на кестеновите дървета създава трудности, както при оперативната работа на дирекцията, така и при вземането на стратегически решения по отношение на зелената система на града.

Управлението на ценната дървесна растителност, като цяло е силно затруднено, поради отсъствието на цялостна лесно манипулируема база данни за разположението и състоянието на дърветата в града. Още по-изострен е проблемът с управлението на наличните дървета, които са застрашени от различни вредни влияния на територията на града, какъвто е и кестенът. При отсъствие на базова информация за броя, разположението и състоянието на кестеновите дървета, трудно може да бъде преценено до каква степен те са пострадали от нападенията на листоминиращия молец, доколко тяхното състояние се е влошило под влиянието на други фактори и какво е общото състояние на дърветата на територията на града. Също така, трудно могат да бъдат взети стратегически решения за справяне с проблема, което е и една от основните причини да се търсят единични интервенции в ограничени градски територии.

Основни изводи

Основните изводи от направения преглед на наличната информация и механизмите за наблюдението на състоянието и управлението на кестеновите дървета, част от ценната дървесна растителност на територията на столицата, могат да бъдат обобщени по следния начин:

- Наличната информация за разположението и състоянието на дърветата не е пълна;
- Начинът на организация на информацията не позволява лесното ѝ манипулиране, обобщаване и формирането на общ извод за състоянието на дърветата;
- Изготвянето на регистър на ценната дървесна растителност е задача, която към момента е актуална и предстои да бъде изпълнена от структурите на СО;
- Набирането на информация и разработването на регистър, съдържащ информация за пространственото разположение, характеристиките и състоянието на дърветата, в електронна форма, ще позволи вземането на обосновани решения за управление на цялата зелена система на столицата;
- Звената по райони са отворени да помагат при изработването на регистър на територията, за която те отговарят. При подготовката на регистъра ще е необходимо и включването на експерти, които да оценят дървесната растителност по вид, възраст и състояние. Описанието на дърветата следва да съдържа височина и диаметър на стъблото;
- Дирекция „Зелена система“ на СО и нейните експерти разглеждат платформата и събраната информация в рамките на проекта „Мисия Кестен“ като ценна първа стъпка към разработването на регистър. Въвличането в процеса на непрофесионалисти се приема като добра практика. Екипът на проекта беше насърчен да търси нови възможности за доразвитие на разработената платформа и функционалност и пригаждането ѝ за професионална, експертна дейност;

- Възможността за разработване на регистъра в електронен формат се разглежда като оптимален вариант както по-отношение на гъвкавостта на ползване на наличната информация, така и поради отличните възможности за допълване и актуализиране на масива във всеки един момент;
- Инструментите с които се набира информацията за пространственото разположение на дърветата в рамките на „Мисия Кестен“ не осигуряват оптимална точност. Въпреки това, натрупаната по този начин информация лесно може да бъде използвана за обобщаване и проследяване на тенденции;
- Звената по райони имат нужда и от друг вид пространствена информация, например за разположението на сондите, направени за напояване на зелените площи, за които отговарят;